

Kiss Gábor

A *Das Boot* előzménye

Az I. világháborút lezáró versailles-i békeszerződés értelmében Németország nem tarthat fenn jelentős fegyveres erőt. Ez a haditengerészet vonatkozásában annyit jelent, hogy a létszám nem lehet több 15 000 főnél, nem tarthat fenn és nem is gyárthat tengeralattjárókat s csak korlátozott felszíni flottával rendelkezhet : max. 6 nehéz és 6 könnyű cirkálóval. A szerződést maradéktalanul soha nem tartották be. A haditengerészeti parancsnokság egyetértésével tengeralattjáró-tervezéseket adtak el Japánnak, ahol német mérnökök irányításával ezek alapján gyártottak is belőle. Hollandiában tengeralattjáró-tervezőirodát nyitottak, ahol 1925-ben Törökországnak gyártottak búvárhajót. Később egy finn céget bíztak meg egy 750 és egy 100 tonnás tengeralattjáró elkészítésével.

E két hajó próbaútján későbbi tengeralattjárós tisztek is részt vettek. A haditengerészeti főnökség Spanyolországra bízta egy tengeralattjáró elkészítését, mely 1931-ben készült el s német személyzetet képeztek ki rajta. 1930-ban újra egy finn cég kapott megrendelést 12 darab 250 tonnás egység legyártására, amiket a kieli kikötő raktárában helyeztek el. Ezek lettek az U-24-ig számozott tengeralattjárók típuspéldányai. Elkészítették az U-25 és U-26 hajók részegységeit.

Az említett típushajók elkészültével lezárult a titkos fejlesztés időszaka. Hitler hatalmával megkezdődött minden fegyvernem egyre nyíltabb felfejlesztése. 1933-tól az antanthatalmak igyekeztek tárgyalásztal mellett megoldani a problémát, a Népszövetség bevonásával. Eközben a britek kétoldalú szerződést kötöttek Németországgal, melyben megadták a jogot tengeralattjáró-flotta kiépítésére, melynek nagysága maximum 60 %-a lehet az angol állományoknak. Cserébe a németek megígérték, hogy soha nem vetik be kereskedelmi hajók ellen tengeralattjáróikat. Betoldottak még egy olyan cikkelyt is, melynek értelmében rendkívüli esetben 1:1 lehet a két vízalatti hajóhad aránya. Ezzel a szerződéssel a német flotta kikerült a békeszerződés korlátozásai alól.

1935. június 15-én, három nappal az egyezmény aláírása előtt, vízre bocsátották az U-1-et, június 29-én pedig szolgálatba állt az első 12 német tengeralattjáró. Az ekkor kezdődő nagyarányú flotta programot csak egy dolog gátolta: a totális fegyverkezés miatt fellépő anyag-és erőforráshiány. Így a nehéz hadihajók száma az egyezményben meghatározott értéket meg sem tudta közelíteni. A haditengerészet fejlesztését nem is tartották sürgősnek, mivel a flotta parancsnoka, Raeder tengernagy Hitlertől azt az információt kapta, miszerint az Anglia elleni háborúra csak 1944-45-ben kerül sor. Emiatt csak a kevesebb erőforrást igénylő tengeralattjárókat fejlesztették. Itt hamarosan túllépték az engedélyezett 60 %-ot s közeledtek az angolokkal való paritáshoz. 1937-ben a németek már három tengeralattjáró-flottával rendelkeztek, melyeket a szokástól eltérően nem számoztak, hanem nevekkal jelöltek: *Weddigen*, *Saltzwedel*, *Lohs*. E nevek tulajdonosai első világháborús búvárhajó-parancsnokok voltak, s a névadás sejtetni engedte a tengeralattjáró-flotta valódi feladatát. Az 1938-39. évi hadgyakorlatok alapján Dönitz – a felszínalatti erők parancsnoka – és törzse arra a következtetésre jutott, hogy 300 tengeralattjáróval térdre kényszerítheti Angliát. Bár 1939-re a német flotta ereje ötszöröse lett az 1932. évinek, nem rendelkezett a grandiózus terveknek megfelelő létszámú

tengeralattjáróval. 1939-re csupán 57 tengeralattjárót – közülük mindössze 22 alkalmas óceáni hadműveletekre – állítottak szolgálatba. A világháború későbbi legjelentősebb tengeralattjáró-flottája a koalíciók flottái között 1939-ben az utolsó helyen állt, hgy aztán később annál nagyobb lendülettel hozza be lemaradását.

Felhasznált irodalom

P. H. Freyer: Halál a tengereken. Bp., Zrínyi-Kossuth, 1975.

Sz. G. Gorskov: Az állam tengeri hatalma. Bp., Zrínyi, 1983.

Winston S. Churchill: A második világháborút. Bp., 1989.

Paul Kennedy: Nagyhatalmak tündöklése és bukása. Bp., Akadémiai, 1992.

A *Bismarck* 1941 májusában kifut utolsó útjára